

این زن در سرزمین

گفتگو با پوراندخت عناویان نوازندهٔ سنتور

● شهرپورامه سال جاری بنیاد آفرینش‌های هنری نیابوران میزبان گروهی از دختران دانشجوی موسیقی کشور زاین بود. این دانشجویان به مدت دو شب قطعاتی از موسیقی ایرانی را با سنتور برای علاقه‌مندان موسیقی اجرا کردند. پوراندخت عناویان، سرپرست و استاد این هنرمندان زاینی، سال‌هاست که در زاین زندگی می‌کند. عناویان توانسته است زاینی‌ها را با مسحور صدای زیبای سنتور کند و به همت این بانوی هنرمند، واحد درسی سنتور هم‌اکنون به‌عنوان یکی از واحدهای اختیاری رشتهٔ موسیقی در دانشگاه اوزارکا موسیقی تدریس می‌شود. وی در طول ۲۰ سال گذشته به بیش از ۳۰۰ هنرجو، سنتور و موسیقی ایرانی آموزش داده است. در گفت‌وگویی که پوراندخت عناویان در ایران حضور داشت گفت‌وگویی با او داشته‌ایم که می‌خوانید.

● **کمی از خودکسان بگویید چون پوراندخت عناویان متأسفانه آنقدر که در زاین شناخته‌شده است در ایران نیست.**

○ من متولد سال ۱۳۲۲ در تهران هستم. دبلم موسیقی را از هنرمندان ملی موسیقی گرفتیم و سپس در دانشکدهٔ هنرهای زیبا ادامه تحصیل دادم. سباز تخصصی‌ها در طول تحصیل پیانو بود. پس از آن تحصیلاتم در کشور ایران نزد پروسور اوکومورا ادامه دادم. اما یادگیری سنتور را از ۵ سالگی شروع کردم. من چون موسیقی ایران را دوست دارم تمام این سال‌ها سنتور کنتمز بوده‌ام. وقتی هم در سال ۱۹۷۲ میلادی به زاین مهاجرت کردم خیلی طبیعی بود که ساز سنتور همراهم باشد.

● **قبل از مهاجرت به زاین در ایران برنامه موسیقی داشتید؟**

○ من در سنین جوانی به زاین رفتم. قبل از آن تنها در هنرمندان موسیقی و دانشکدهٔ چند برنامهٔ دانشجویی اجرا کرده بودم. اما در واقع اجرای اولین برنامه من در ۶ سالگی بوده یک کنسرت سنتور که ۱۸۱۷ نفر در آن شرکت داشتند و برای من سلاوی سنتور گذاشته بودند. این خاطره را هیچ‌وقت فراموش نمی‌کنم.

● **در زاین چه فعالیت‌هایی داشته‌اید؟**
○ می‌توانم بگویم که اولین فعالیت جدی‌ام در زاین در سازمان تلویزیون زاین کشور بود. آنها در حال ساخت یک سریال تاریخی دربارهٔ زاین بودند و از من خواستند که موسیقی این سریال را با سنتور اجرا کنم. البته کنار ارکسترکمی بود اما در هر حال صدای سنتور پرباشن بسیار جذاب بود. پس از آن بارها از

من برای اجرای برنامه دعوت شد و در جریان زاین هم نمائگی خوبی پیدا کرد. فکر می‌کنم در حال بیش از ۵۰۰ کنسرت در زاین اجرا کرده‌ام.

● **به غیر از زاین در کشورهای دیگر هم برنامه اجرا کرده‌اید؟**

○ بله. در کشورهای کره و آمریکا هم کنسرت داشتم. اما عمدهٔ فعالیت من در زاین تمرکز بوده است چرا که اینجا میرا بیشتر شناخته شده. صدای سنتور به نظر آنها خیلی خوشایند بود. البته شانس هم خیلی من کمک کرد. راستش را بخواهید به نظر من این دانشگاه، اما عمدهٔ فعالیت من در زاین تمرکز بوده است چرا که اینجا میرا بیشتر شناخته شده. صدای سنتور به نظر آنها خیلی خوشایند بود. البته شانس هم خیلی من کمک کرد. راستش را بخواهید به نظر من این دانشگاه، اما عمدهٔ فعالیت من در زاین تمرکز بوده است چرا که اینجا میرا بیشتر شناخته شده. صدای سنتور به نظر آنها خیلی خوشایند بود. البته شانس هم خیلی من کمک کرد.

● **از چو فرهنگی و هنری زاین بگویید و اینکه آیا پراحتی شما را در میان خود پذیرفتند؟**

○ اتفاقاً توضیح در این باره خیلی ضروری است. در زاین به صرف این که یک نفر معروف است یا هنرمند بزرگی است برای آن امتیاز خاصی قائل نمی‌شوند. در این کشور مهم‌ترین عامل برای حضور در عرصه‌های هنری حرفه‌ای اولویت اخلاقی و نظم است. بگذارید صریحاً بگویم، سباز اصلی من پیانو است و تحصیلات دانشگاهی‌ام در زمینهٔ سینما سباز است به همین دلیل هنوز خودم را نوازندهٔ خوب نمی‌دانم. اما مطمئن‌ان دارم از این دو جهت که پیش‌تر گفتم شرایط لازم را برای حضور در محیط هنری زاین دارم. ضمناً در

آنجا مادی نبودن هنرمند هم اهمیت دارد.

● **پس توانایی‌های حرفه‌ای در آنجا اهمیت زیادی ندارد.**

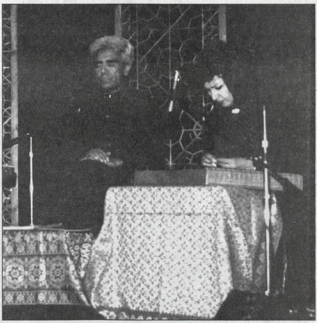
○ چاره، اما شما برای ورود به محیط هنری زاین باید این مجموعه را داشته باشید. وقتی انتخاب شدید، آنوقت شما را پرورش می‌دهند و همهٔ امکانات در اختیار قرار می‌گیرد تا توانایی‌های حرفه‌ای خود را بالا ببرید. در زاین به من یک سال فرصت دادند تا با سنتور تمرین کنم و برای اجرایی برنامه آمادگی بیشتری پیدا کنم. البته من در ۶ سالگی ریدیه‌ها را با خوبی می‌شناختم و بعدها در پیانو شاکرد استاد مرحوم جواد معروفی بودم. به همین دلیل با موسیقی ایرانی آشنا بودم. اما زمانی که قرار شد برای موسیقی این سریال تاریخی که قبلاً گفتم سنتور بشویم خوشتم که هرچه کنتمز سنتور در ایران چاپ شده برابم بفرستند و تمام مدت روی این کتاب‌ها کار کردم.

● **در دانشگاه‌های زاین تدریس هم می‌کنید؟**

○ من سال ۱۹۸۳ در دانشگاه اوزارکا سنتور تدریس می‌کنم. در زاین بیشتر تمرکز روی برنامه‌های خودخوان است. این کشور یک جزیره است و بنابراین مردم با فرهنگ کشورهای دیگر خیلی آشنا نیستند. شما توانایی‌ها در دانشگاه زاین سبازهای کشورهای دیگر را پراحتی پیدا کنید. آنها حتی سبازهای سنتی خودشان را هم آموزش نمی‌دهند و سباز تدریس‌شان در این باره به صورت تک‌نواحه‌های اختیاری است. اما در دنیای کنونی من و پس از من ملاترک بسیار، درآمد تدریس با من مهاجران کثرت دارند. آموزش سنتور یک واحد اختیاری است و تنها در دانشگاه اوزارکا هم تدریس می‌شود.

● **با توجه به این که ساز تخصصی شما پیانو است، چرا سنتور را به‌عنوان سباز اول انتخاب کردید؟**

○ در خاطر کشورم، برای این که ایران را به دیگران بشناسم. من ایرانی هستم و دلم می‌سوزد که موسیقی کشورهای دیگر مثل چین و هند شناخته شود اما ایرانی همچنان به‌اند. در صورتی که فرهنگ و موسیقی ما بسیار غنی است. سخنرانی‌های بسیاری دربارهٔ

فرهات عناویان و همسرش سباز

آفتاب تابان سنتور می‌نوازد

که حتی به ایران آمد و تحصیل موسیقی را در دانشگاه تهران ادامه داد.

● **اصولاً روند آموزش موسیقی در زاین به چه صورت است؟**

○ زاینی‌ها بسیار کنجکتن هستند و در مورد رشتهٔ تخصصی‌شان مطالعه زیادی می‌کنند. با حرف‌های پیش از حد، کار آنها اغلب بحال ماشینی پیدا می‌کند یعنی به تکنیک اهمیت زیادی می‌دهند. آنها استعداد تقلید بالایی دارند. زاینی‌ها شنوندگان بسیار خوبی هستند. و وقتی با آنها صحبت می‌کنی یا دقت به حرف‌های گوش می‌کنند. اگر در آن آنها سؤال کنی ابتدا مکتب می‌کنند و بعد جواب می‌دهند. آموزش موسیقی در زاین مثل بسیاری از موارد دیگر فقط به تکنیک‌های اجرا برمی‌گردد.

● **فعالیت‌های پژوهشی موسیقی بگویند.**

○ مقالاتی از من دربارهٔ موسیقی ایرانی در جراید ایران به چاپ رسیده است. اصولاً هدف من در نگارش این مقالات آشنایی بیشتر مردم زاین با ایران و ایرانیان است. بیرون آنها بسیار اشتناخته است و من می‌خواهم آنها را با فرهنگ و تمدن ایرانی آشنا کنم.

● **فعالیت‌های موسیقی را در ایران تعقیب می‌کنید؟**

○ بسیار علاقه‌مندم اما نمی‌توانم. ● **چرا؟ شما از طریق موسیقی می‌خواهید ایران را به غیر ایرانی‌ها بشناسانید اما خودتان در جریان فعالیت‌های روز موسیقی در ایران نیستید. این به هر حال کار شما را دشوار می‌کند.**

○ کاملاً درست است اما چاره‌ای نیست. من از ایران دور هستم و هیچ حامی‌ای هم در اینجا ندارم. مثلاً همین دانشجویی که به ایران آمدند، خوششان کار کردند و هزینهٔ سفرشان را تأمین کردند. هیچ‌کدام از دوستان در مرکز موسیقی، خانهٔ موسیقی یا جاهای دیگر کوچک‌ترین حمایتی نمی‌کنند. حتی حمایت معنوی البته من از طریق برخی دوستان خوب با ایران ارتباط دارم اما این کافی نیست. ■

ایران و موسیقی ایرانی داشتم چندین کنسرت پژوهشی نیز در زاین برگزار کرده‌ام که آنها علاوه‌براین دربارهٔ ایران نشان داده و این‌ها مخاطبم دربارهٔ کشورم توضیح دادم.

● **پس برای این گروه‌های موسیقی را به زاین دعوت کردید، گروه‌های موسیقی اصیل ایرانی، موسیقی آذری و موسیقی دیگر که استاد پایور در دشتکها به معرفی می‌کنیم، این همه این دعوت‌ها با پشتیبانی دولت زاین انجام شد. مردم به خیلی استقبال کردند. در حدس منم باز هم از این بگویم و دولت زاین حمایت کند گروه‌های دیگری را برای اجرایی برنامه به زاین ببرد. البته فعالیت در این زمینه تنها به سخنرانی و کنسرت محدود نمی‌شود. اخیراً بیش از ۵۰ نوع ساز کردیم که در موسزه دولتی همامان‌سرای یازدهم عموم به نمایش گذاشته‌ام که نوع خود بی‌نظیر است.**

● **با چه روشی به دانشجویان زاینی آموزش می‌دهید؟ به هر حال آنها مستانند ایرانی‌ها موسیقی ایرانی را در کت می‌نویسند و فکر می‌کنم این مسئله کار**